

10.11.2015

helsinki.kirjaamo@hel.fi

Asia: Lausuntopyyntö: Valtuutettu Päivi Storgårdin toivomusponsi ruotsinkielisten lasten ja nuorten psykoterapian saatavuudesta. HEL 2015-010270 T 00 00 03. Dnro 2015 - 010270

Liitteinä Hyks Psykiatrian tulosyksikön Nuorisopsykiatrialinjan linjajohtaja Klaus Rannan ja Hyks Lasten ja nuorten tulosyksikön lastenpsykiatrian linjajohtaja Leena Repokaren lausunnot, joihin minulla ei ole lisättävää.

Kohteliaimmin.

Markku Mäkijärvi
johtajaylilääkäri

Liitteet

Lausunnot: Ranta, Repokari

Tiedoksi:

Matti Holi / HUS
Jari Petäjä / HUS

Lausunto ruotsinkielisten helsinkiläisnuorten psykoterapiaa koskevassa asiassa

Tausta: Psykoterapiat ovat mielen terveyden häiriöiden hoitoon tarkoitettuja, useimmin keskusteluun nojaavia suunnitelmallisia hoitoja. Useisiin tutkimusnäyttöön perustuviin nuorten psykoterapian muotoihin liitetään myös perhe- ja/tai verkostotyöskentelyä tai erilaisia toiminnallisia menetelmiä kuten terapiahuoneen ulkopuolella tapahtuvia suunnitelmallisia harjoitteita tai tapaamisia.

Psykoterapian ero säännölliseen ja suunnitelmaan pohjautuvaan, esimerkiksi viikoittaisina käynteinä tapahtuvaan nuorisopsykiatrisen työntekijän antamaan hoitoon on liukuva. Useat nuorisopsykiatrisen yksiköissä keskustelullisesti toteutettavat hoidot käyttävät laajasti psykoterapeuttisia menetelmiä, etenkin jos työntekijällä on psykoterapeuttikoulutus. Siten osa hoidoista rinnastuu psykoterapiaan, osa ei.

Hyksin ulkopuolelta hankkima psykoterapia täydentää nuorten palveluita siltä osin kuin nuorisopsykiatrisen poliklinikoilla ei voida tarjota. Hyks arvioi nuorille ulkopuolelta hankittavan ostopalveluterapian edellytyksiä ja tarvetta keskitetysti nuorten psykososiaalisia hoitoja arvioivassa työryhmässä, joka on julkaissut toiminnasta ja hankittavista psykoterapioista vuonna 2013 raportin Suomen lääkärilehdeissä. Lähde: Gergov V. Nuorten ostopalveluterapiat – mitä ostetaan ja kenelle. Suomen Lääkärilehti 2013:49:3239-3244. http://www.laakarilehti.fi/files/niostot/2013/nosto49_2.pdf Hyks nuorisopsykiatria ostaa ulkoista psykoterapiaa ostetaan 13-15-vuotiaalle. Yli 16-vuotiaiden psykoterapiakuntoutuksen rahoittaa KELA.

Lähetee ulkoisen psykoterapian keskitettyyn hankintaan tulee useimmin nuorten lähityöntekijältä, tässä tapauksessa yleensä Hyks nuorisopsykiatrisen ruotsinkielisen työryhmän toimesta. Alla joitakin vastauksia kysymykseen siitä, onko helsinkiläisten ruotsinkielisten nuorten mahdollisuus saada psykoterapiaa omalla äidinkielellään vaarantunut

1) Ulkopuolinen ostopalvelopsykoterapia

Helsinkiläisille 13 - 16 -vuotiaalle nuorille ostettiin vuonna 2014 11 potilaalle yhteensä 23817 eurolla eli noin 2165 euroilla / potilas. Ruotsinkielisiä potilaita oli kaikista ostopalveluun ohjautuista potilaista 10%. Se on hieman suurempi kuin heidän väestöosuutensa. Vuoden 2015 ennusteen mukaisesti Helsingissä on 13738 13-15-vuotiasta nuorta, näistä ruotsinkielisiä 831, eli 6,0% Lähde: Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta: Pääkaupunkiseudun väestö- ja palvelutarveselvitys. Kunta- ja palvelurakennemuutosuudistus 19.6.2007. Siihen suhteutettuna ruotsinkieliset nuoret eivät saaneet ulkoisia psykoterapiapalveluja vähemmän kuin suomenkieliset nuoret. Ruotsinkielisiä nuorille tarkoitettuja psykoterapeutteja on edellisessä kilpailutuksessa listattuna kuusitoista, joka sekin vastaa enemmän lukumääränä kuin väestöosuus.

Kaikki psykoterapian tarjontaan liittyvät syyt eivät ole HUS hallittavissa, vaan riippuvaisia esimerkiksi sellaisista tekijöistä kuten esimerkiksi ketkä terapeutit osallistuvat HUS ostopalveluterapeuttien kilpailutukseen, ja toisaalta tiivistä ja pitkää terapiaa he tarjoavat. Painotus on ollut pitkien, usein kaksi kertaa viikossa tapahtuvien terapioiden tarjoamisessa (Gergov ym. 2013), vaikkakin vuoden 2014 lukujen perusteella helsinkiläisten ruotsinkielisten nuorten terapioiden määrässä on aktuaalisesti toteutunut vähäisempi määrä kuin kaksi kertaa viikossa. On vaikea arvioida potentiaalisia syitä tähän ilmiöön.

2) Hyks nuorisopsykiatrian sisäinen ruotsinkielinen toiminta ja hoito

Ruotsinkielisten nuorten hoitona sisäisiä hoitoja toteutetaan Hyks nuorisopsykiatrian ruotsinkielinen viisihenkissä työryhmässä, jossa on yksi lääkäri, kaksi sairaanhoitajaa, yksi sosiaalityöntekijä ja yksi psykologi. Ruotsinkielisten osuus on koko pääkaupunkiseudulla noin 6,4 % 13-17 -ikäisten nuorten joukossa. Kahdella työntekijällä on psykoterapeuttisia opintoja. Ryhmässä on nyt kaikki toimet täytettyinä mutta viime vuosin on ollut ajoittaista henkilökuntapulaa, etenkin lääkäripalvelujen saamisessa, mikä on voinut aiheuttaa viivettä sille, että ostopalvelupsykoterapiaan ohjaus on saatu käynnistettyä.

Ryhmässä tuotettavat tavanomaiset nuorisopsykiatriset hoidot eivät ole nimekesuojattujen psykoterapeuttien antamaa hoitoa vaan psykoterapeuttisia elementtejä sisältäviä hoitoja, joiden kesto (1-2 vuotta) ja tiheys (kerran viikossa) kuitenkin on vastaava kuin monissa psykoterapioissa. Tällaisen tiiviin tavanomaisen psykiatrisen hoidon ja spesifien psykoterapiahoitojen vaikuttavuuden eroista tiedetään melko vähän. Ei ole kuitenkaan vähäisen tutkimustiedon perusteella automaattisesti selvää, että kaikki nimikesuojatun psykoterapeutin samalla tiheydellä tuottama hoito olisi psykiatrista tavanomaista hoitoa vaikuttavampaa.

Yhteenveto: Helsinkiläiset ruotsinkieliset nuoret ovat saaneet väestösuuttaan vastaavan osuuden tai hieman enemmän Hyksin ulkopuolelta hankittavista psykoterapiapalveluista. Hyks nuorisopsykiatrian ruotsinkielisen työryhmässä, josta ohjaus ulkoiseen psykoterapiaan alun perin lähtee ja etenee keskitettyyn hankintaan, on ollut viime vuosina vaikeuksia yrityksistä huolimatta rekrytoida työntekijöitä. Tämä on voinut aiheuttaa joidenkin potilaiden kohdalla tarpeellisen ulkoiseen psykoterapiaan ohjaamisen viivettä. Pyrimme tekemään parhaamme saadaksemme säilytettyä nyt vallitsevan tilanteen jossa työryhmän toimet ovat täytettyinä.

Helsinki 2.11.2015

Klaus Ranta

linjajohtaja

vastaava ylilääkäri, Hyks nuorisopsykiatria

Lausunto: Kaupunginvaltuutettu Päivi Storgårdin toivomusponsi ruotsinkielisten lasten ja nuorten psykoterapian saatavuudesta HEL 2015-010270 T 00 00 03

Hyks lastenpsykiatriasta vuosittain Helsingille annettavasta raportista lastenpsykiatristen palvelujen toteutumisesta on syntynyt osin virheellinen käsitys, että ruotsinkieliset lapset odottaisivat erityisen pitkään psykoterapeuttista hoitoa.

Psykoterapeuttinen hoito on osa lapsen kokonaisuhoitoprosessia, ja se voidaan toteuttaa yksilö-, perhe- tai ryhmäterapiana. Psykoterapia voi olla fokuksittua ja määräaikaista tai erityisesti vaikeampien psyykkisten häiriöiden kohdalla pitkäkestoista, intensiivistä ja psyykkisen kehityksen edistämiseen laajemmin suunnattua. Psykoterapia ei koskaan ole kiireellistä hoitoa, ja se suunnitellaan osaksi kokonaisuhoitoprosessia siten, että mahdollisena odotusaikana tehdään muita hoitoja (esim. perhehoitoa, ryhmähoitoa, psykoedukatiota, supportiivista terapiaa, oireiden hallinnan keinojen opettelua). Näin psykoterapian odotusaika on täyspainoista lastenpsykiatrista hoitoa, joka on kohdennettu lapsen häiriöön.

Valtaosa pitkäkestoisesta intensiivisestä psykoterapiasta (joka on käytännössä aina psykodynaamista yksilöterapiasta) ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta, koska tämä mahdollistaa joustavamman ja edullisemmän palvelutuotannon. Teemme tiivistä yhteistyötä ostopalveluterapeuttien kanssa pitääksemme heidät ajan tasalla lastenpsykiatristen hoidon kehityksestä ja tarpeista, ja keskitetty psykoterapeuttihaku mahdollistaa tehokkaan terapian etsimisen. Odotusajat ovat tänä päivänä varsin kohtuullisella tasolla; perheterapiaan, kuvataideterapiaan tai musiikkiterapiaan pääsee yleensä välittömästi, samoin neuropsykiatriseen tai neuropsykologiseen kuntoutukseen. Pidempään yksilöpsykoterapiaan odotusaika on keskimäärin kaksi – kolme kuukautta, mikä on hoidon kannalta jopa edullista, koska kysymys on pitkäkestoisesta, perhettä ja lasta runsaasti kuormittavasta hoidosta, joka edellyttää paitsi henkistä sitoutumista myös käytännön järjestelyjä.

Lasten psykodynaamisen psykoterapian tarjonta ruotsin kielellä on vähäisempää kuin suomen kielellä, mistä syystä odotusaika terapiaan voi satunnaisesti venyä pitkäksi. Näin voi käydä myös suomenkielisellä lapsella, mikäli esimerkiksi lapsen asuinpaikasta on hankala matka tavallisimpiin terapeuttien toimipisteisiin. Valtaosa ruotsin kieltä taitavista terapeuteista antaa terapiaa myös suomen kielellä, eikä heillä ole ammatinharjoittajina mahdollista pitää ruotsinkielisiä paikkoja tyhjänä odottamassa mahdollista ruotsinkielistä tarvetta, jota on varsin vähän. Myös suomenkielisillä lapsilla pisimmät ja vaihtelevimmat odotusajat ovat psykodynaamiseen yksilöterapiaan, joka on luonteeltaan pitkäkestoista ja jossa sen vuoksi paikkoja vapautuu harvemmin kuin lyhemmissä terapioiden. Kysymys on terapian kysynnän ja tarjonnan ajoittaisesta epäsuhteesta. On myös tilanteita, joissa ruotsin- tai suomenkielinen lapsi voidaan ohjata pitkäkestoiseen psykoterapiaan jonottamatta.

Helsingiläisiä ruotsinkielisiä lapsia hoidetaan joko Hyks:n yksikössä Svenska barnpsykiatriska mottagningar tai Hyks lastenpsykiatrian muilla vastaanotoilla perheen toiveen mukaan. Näissä yksiköissä kuten koko Hyks lastenpsykiatriassa olemme parantaneet henkilökunnan valmiuksia vastata lasten yksilöllisiin hoidon tarpeisiin koulutuksen avulla. Olemme määrätietoisesti ohjanneet toimintaa hoidollisempaan suuntaan, ts. rajanneet

tutkimuksiin ja arviointeihin käytettävää aikaa ja kohdistaneet työpanosta entistä enemmän hoidollisiin interventioihin sekä ruotsin- että suomenkielisten lasten kohdalla.

Tällä hetkellä Hyks lastenpsykiatriassa ei ole jonossa yhtään ruotsinkielistä psykoterapiaa odottavaa lasta. Oma toimintana on käynnissä ainakin kaksi pitkäkestoista intensiivistä psykodynaamista yksilöpsykoterapiaa ja lisäksi lyhempiä terapiaprosesseja. Ostopalveluna toteutetaan useita yksilöpsykoterapeuttisia ja perheterapeuttisia hoitoja. Näissä hoitovastuu säilyy aina lapsen hoitoyksikössä Hyks lastenpsykiatriassa, ja hoitoon liittyy aina myös muita elementtejä kuin psykoterapia.

Leena Repokari
linjajohtaja
Hyks lastenpsykiatria